



Policy Brief – wskazania do prowadzenia polityki przestrzennej

Wnioski płynące z projektów dotyczących morskiego planowania przestrzennego w Regionie Morza Bałtyckiego



Publikacja „The Policy Brief” została opracowana przez konsorcjum w ramach projektu Capacity4MSP.

Redakcja:

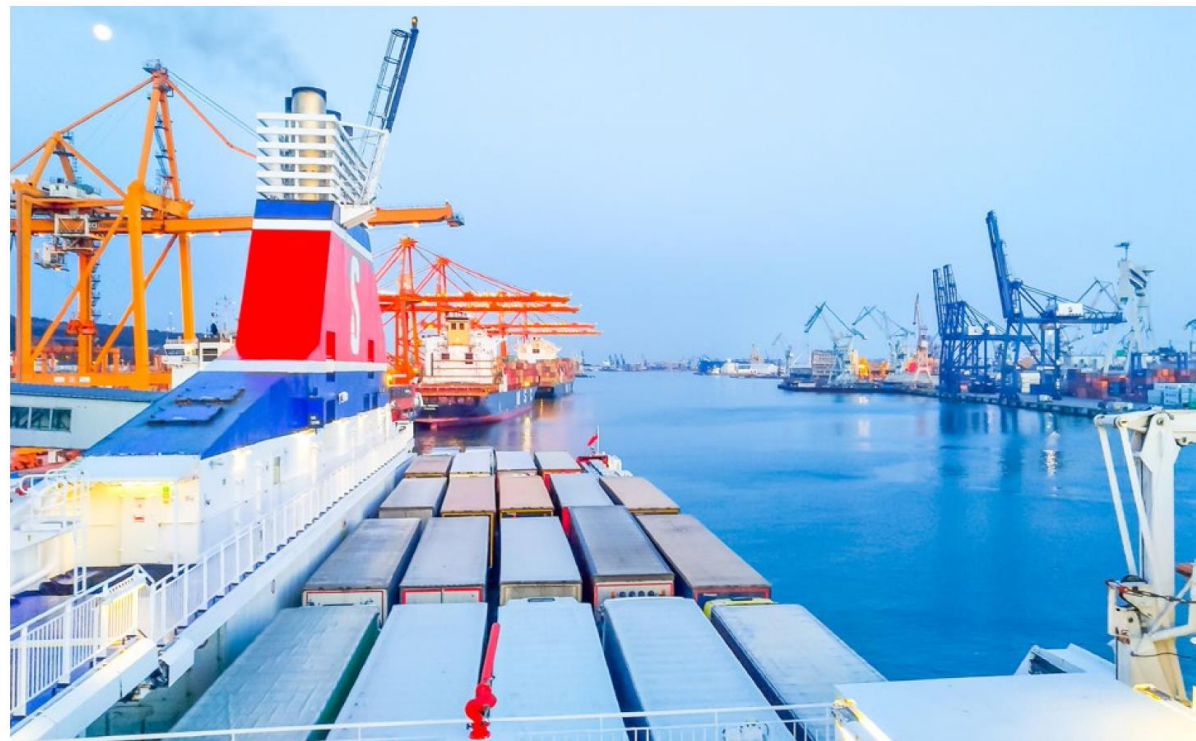
Jacek Zaucha, Magdalena Matczak, Jakub Turski,
Instytut Morski Uniwersytetu Morskiego w Gdyni;
Inga Jēkabsone, Sekretariat VASAB, 2021.

Opracowanie wersji polskiej:

Joanna Pardus, Joanna Witkowska, Jakub Turski, Magdalena Matczak
Instytut Morski Uniwersytetu Morskiego w Gdyni;

Klauzula prawna:

Treści i wnioski zawarte w niniejszym dokumencie, w tym tabele, zostały opracowane na podstawie najlepszej dostępnej wiedzy przez konsorcjum projektu Capacity4MSP z udziałem zewnętrznych ekspertów. Nie odzwierciedlają one stanowisk rządów poszczególnych krajów i nie są wiążące. Program Interreg BSR nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne wykorzystanie informacji zawartych w niniejszej publikacji.



SPIS TREŚCI

POLICY BRIEF	4	<u>Tabela 2.</u> <u>Luki i środki zaradcze na</u> <u>aktualnym etapie rozwoju</u> <u>MSP w regionie Morza</u> <u>Bałtyckiego</u>	16
<u>Tabela 1.</u> <u>Tematy wymagające wsparcia</u> <u>publicznego na obecnym etapie</u> <u>morskiego planowania</u> <u>przestrzennego w Regionie</u> <u>Morza Bałtyckiego</u>	5	<u>Narzędzia dedykowane MSP</u>	18
		<u>Tabela 3.</u> <u>Narzędzia</u>	19

Wskazania do prowadzenia polityki przestrzennej

Raport podsumowujący osiągnięcia projektu Capacity4MSP (Interreg BSR) jest skierowany do przedstawicieli administracji i urzędników. Nadano mu formę uporządkowanej listy wytycznych, gdzie nacisk został położony na tematy, które na obecnym etapie planowania morskiego w Regionie Morza Bałtyckiego, tzn. przy finalizowaniu i przyjmowaniu planów, wymagają wsparcia publicznego. Lista wytycznych koncentruje się na kwestiach, które wymagają poprawy, i w których istnieją luki w odniesieniu do powszechnego rozumienia. Ostatnia część wskazuje na narzędzia wspomagające, które mogą być pomocne dla praktyków w kwestii utrwalania wyżej wymienionego rozwoju.

Głównym celem raportu podsumowującego jest zestawienie i rozpowszechnienie wiedzy zdobytej w różnych projektach dotyczących MSP oraz w ramach procesów planistycznych w Regionie Morza Bałtyckiego. Wiedza ta stanowi swoiste uzupełnienie europejskiego, panbałtyckiego zaangażowania oraz krajowych zobowiązań we wdrażaniu unijnej Dyrektywy ds. planowania przestrzennego obszarów morskich.

Pełny tekst raportu podsumowującego znajduje się na stronie www.capacity4msp.eu w sekcji 'Project outputs'. W wyniku dyskusji pomiędzy partnerami projektu Capacity4MSP oraz interesariuszami, zadania wskazane w tej publikacji zostały uszeregowane pod względem ważności, jak również zidentyfikowano następujące elementy dla każdego zadania, aby zapewnić ich realizację:



1. Finansowe i organizacyjne sposoby realizacji zadań (np. projekty, analizy naukowe, działania polityczne);
2. Odpowiedzialność za wykonanie zadań (kto powinien się tym zajmować);
3. Dojrzałość metod realizacji zadań;
4. Odpowiedzialność za wypełnianie braków.

Tabela 1. Tematy wymagające wsparcia publicznego na obecnym etapie morskiego planowania przestrzennego w Regionie Morza Bałtyckiego

Lp.	Zadanie	Priorytet <i>Wysoki/średni/ niski</i>	Środki finansowe <i>Projekty/państwa</i>	Strona odpowiedzialna <i>HELCOM-Vasab/ Władze krajowe/Planiści/Naukowcy</i>	Rodzaj realizacji <i>Doraźne/regularne/długo-terminowe</i>	Uwagi
1	Aktualizacja <i>BSR MSP Vision 2030</i> w 2022 roku (dodanie zrównoważonego rozwoju społecznego do ekonomicznego i środowiskowego)	średni	budżety państwowe	planiści jako część Forum Planistycznego (wspierani przez naukowców, którzy mogą usprawnić proces)	doraźne jednorazowe działanie	-
2	Rozpoczęcie nieformalnych dialogów transgranicznych w momencie oficjalnego rozpoczęcia krajowego procesu MSP, w szczególności z państwami spoza UE	niski	państwa (w ramach współpracy unijnej i projekty (z krajami trzecimi)	planiści	doraźne jednorazowe działanie, jeśli konieczne	plany zostały niedawno przyjęte lub mają zostać przyjęte (stosować w następnych cyklach planistycznych)
3	Zintensyfikowanie współpracy w celu wdrożenia szerszego, bardziej wielopoziomowego transnarodowego modelu zarządzania. Powinny zostać zaangażowane inne ministerstwa na poziomie krajowym (lub regionalnym)	niski	budżety państwowe	władze krajowe	stałe i cykliczne działania w zależności od specyfiki kraju, raportowane na forum Grupy roboczej HELCOM-VASAB ds. MSP	-
4	Opracowanie narzędzi analizy przestrzennej, które pomogą planistom ocenić możliwe konsekwencje społeczno-gospodarcze (pierwotne, wtórne i trzeciorzędne; z wykorzystaniem efektu mnożnikowego) w przydzieleniu odpowiedniej przestrzeni morskiej na dany rodzaj użytkowania morza	bardzo wysoki	opracowane w ramach projektów badawczo-rozwojowych i rozpowszechniane poprzez Forum Planistów	planiści wspólnie z naukowcami	doraźne, ale wspierane przez Grupę roboczą HELCOM-VASAB ds. MSP	powinno obejmować podejście ekosystemowe, ponieważ wartość ekosystemów jest istotna dla rozwoju społeczno-gospodarczego

Tabela 1. Tematy wymagające wsparcia publicznego na obecnym etapie morskiego planowania przestrzennego w Regionie Morza Bałtyckiego

Lp.	Zadanie	Priorytet <i>Wysoki/średni/ niski</i>	Środki finansowe <i>Projekty/państwa</i>	Strona odpowiedzialna <i>HELCOM-Vasab/ Władze krajowe/Planiści/Naukowcy</i>	Rodzaj realizacji <i>Doraźne/regularne/długo-terminowe</i>	Uwagi
5	Katalog dobrych praktyk dotyczących tego, jak MSP powinno radzić sobie z zagrożeniami takimi jak ekstremalne zjawiska pogodowe, wycieki ropy naftowej, potencjalne katastrofy ekologiczne	niski	opracowane w ramach projektów badawczo-rozwojowych i rozpowszechniane poprzez Forum Planistów	planiści, eksperci i naukowcy, ale także społeczność planistyczna	doraźne	-
6	Dostęp do dobrych praktyk w zakresie rozwiązywania konfliktów związanych z turystyką, wielofunkcyjnością lub nową formą turystyki, na przykład żeglarstwo, w ramach planowanie morskiego. Potrzeba promowania i doceniania roli podwodnego oraz morskiego dziedzictwa kulturowego w tworzeniu i zwiększaniu dobrobytu, jakości życia, tożsamości, poczucia przynależności do miejsca, kapitału społecznego i niebieskiego wzrostu	średni	opracowane w ramach projektów badawczo-rozwojowych i rozpowszechniane poprzez Forum Planistów	planiści wspólnie z ekspertami z zakresu turystyki oraz morskiego dziedzictwa kulturowego	doraźne	
7	Wpływ nowych technologii wdrażanych w żegludze morskiej na MSP	niski	opracowane w ramach projektów badawczo-rozwojowych i rozpowszechniane poprzez Forum Planistów	naukowcy i planiści	doraźne	-

Tabela 1. Tematy wymagające wsparcia publicznego na obecnym etapie morskiego planowania przestrzennego w Regionie Morza Bałtyckiego

Lp.	Zadanie	Priorytet <i>Wysoki/średni/ niski</i>	Środki finansowe <i>Projekty/państwa</i>	Strona odpowiedzialna <i>HELCOM-Vasab/ Władze krajowe/Planiści/Naukowcy</i>	Rodzaj realizacji <i>Doraźne/regularne/długo-terminowe</i>	Uwagi
8	Katalog dobrych praktyk, jak MSP powinno radzić sobie z wykorzystaniem przestrzeni na użytek wielu funkcji (mult-i-use)	wysoki	projekty badawczo-rozwojowe, finansowane m.in. przez, Interreg	organy odpowiedzialne za MSP we współpracy z władzami sektorowymi. Ponadto, regiony (wybrane) i przedsiębiorstwa powinny być zaangażowane w przypadku marikultury i rybołówstwa	regularne: Community of Practise „wspólnota praktyk” (przykład - Belgia pracująca poprzez konkretne obszary innowacji)	-
9	Szkolenia skierowane do/oferowane dla/ dostosowane do potrzeb: a) władz z krajów, które mają największe trudności w realizacji MSP; b) społeczności, na które rozwiązania MSP oddziałują krzywdząco	średni	budżety państwowe	planiści i naukowcy	doraźne	należy zaprosić doświadczonych przedstawicieli władz/planistów, którzy mogą podzielić się dobrymi przykładami
10	Rozszerzenie istniejących forów wymiany informacji w celu zaangażowania szerokiego grona zainteresowanych stron, nie tylko władz i planistów	bardzo niski	budżety państwowe	planiści (głównie planiści z Forum Planistów)	doraźne	-

Tabela 1. Tematy wymagające wsparcia publicznego na obecnym etapie morskiego planowania przestrzennego w Regionie Morza Bałtyckiego

Lp.	Zadanie	Priorytet <i>Wysoki/średni/ niski</i>	Środki finansowe <i>Projekty/państwa</i>	Strona odpowiedzialna <i>HELCOM-Vasab/ Władze krajowe/Planiści/Naukowcy</i>	Rodzaj realizacji <i>Doraźne/regularne/długo-terminowe</i>	Uwagi
11	Monitorowanie procesów planistycznych (ich spójności transgranicznej) oraz monitorowanie/ocena wpływu MSP na inne polityki (w ramach projektu eMSP)	bardzo wysoki	projekt prowadzony przez krajowe władze odpowiedzialne za MSP i finansowane przez UE	organy krajowe współdziałające w ramach grupy roboczej HELCOM-VASAB ds. MSP	doraźna w ramach projektu eMSP, a następnie regularne, długoterminowe zadanie dla grupy roboczej HELCOM-VASAB ds. MSP w celu dalszego rozwoju systemu	-
12	Sposoby i narzędzia włączania podmiotów lokalnych w proces MSP	wysoki	różne projekty wspierane i monitorowane przez organy odpowiedzialne za MSP (państwo powinno odgrywać rolę moderatora i koordynatora)	planiści wspólnie z władzami regionalnymi i naukowcami	może mieć charakter doraźny, ale wyniki powinny być regularnie monitorowane w każdym kraju	
13	Analiza interakcji związanych ze zrównoważonym rozwojem społecznym (w jaki sposób przydział przestrzeni morskiej przynosi korzyści różnym grupom społecznym na lądzie)	bardzo wysoki	projekty badawczo-rozwojowe	naukowcy, w razie potrzeby wspierani przez planistów	długoterminowe, skutkujące nową wiedzą i edukacją	-
14	Analiza spójności i ciągłości sieci obszarów ekologicznie cennych (zachowanie ciągłości)	wysoki	projekty badawczo-rozwojowe finansowane zewnętrznie	planiści, władze krajowe, naukowcy współdziałający razem	doraźne	

Tabela 1. Tematy wymagające wsparcia publicznego na obecnym etapie morskiego planowania przestrzennego w Regionie Morza Bałtyckiego

Lp.	Zadanie	Priorytet <i>Wysoki/średni/ niski</i>	Środki finansowe <i>Projekty/państwa</i>	Strona odpowiedzialna <i>HELCOM-Vasab/ Władze krajowe/Planiści/Naukowcy</i>	Rodzaj realizacji <i>Doraźne/regularne/długo-terminowe</i>	Uwagi
15	Bardziej kompleksowa ocena usług ekosystemowych oraz poprawa jakości danych wejściowych	średni	projekty badawcze	naukowcy, w razie potrzeby wspierani przez planistów	długoterminowe (nowa wiedza powinna być regularnie rozbudowywana i wymieniana przez Forum Planistów)	-
16	Wsparcie edukacyjne w zakresie istoty podejścia ekosystemowego	bardzo niski	budżety krajowe	planiści razem z naukowcami	doraźne	
17	Wsparcie dla gromadzenia nowych danych w sposób zharmonizowany i zgodnie z harmonogramem (kontynuacja) przyjętym w Regionie Morza Bałtyckiego.	wysoki	nowy projekt po Capacity4MSP	dostawcy danych MSP biorący udział w podgrupie eksperckiej BSR ds. danych grupy roboczej HELCOM-VASAB ds. MSP	regularnie, na podstawie BSR MSP Data Podgrupa Ekspercka	-
18	Więcej przydatnych narzędzi do udostępniania i omawiania danych między planistami a interesariuszami, integracja różnych typów danych (błękitna gospodarka i dane biologiczne, dane MSP itd.).	wysoki	nowe projekty, ale powinny być częściowo finansowane przez państwa	grupa robocza HELCOM-VASAB ds. MSP we współpracy z planistami i naukowcami	długoterminowy, regularny ale wkład początkowy może pochodzić z projektów, podczas gdy zapotrzebowanie - od planistów	

Tabela 1. Tematy wymagające wsparcia publicznego na obecnym etapie morskiego planowania przestrzennego w Regionie Morza Bałtyckiego

Lp.	Zadanie	Priorytet <i>Wysoki/średni/ niski</i>	Środki finansowe <i>Projekty/państwa</i>	Strona odpowiedzialna <i>HELCOM-Vasab/ Władze krajowe/Planiści/Naukowcy</i>	Rodzaj realizacji <i>Doraźne/regularne/długo-terminowe</i>	Uwagi
19	Nowe sposoby generowania i przechowywania danych. Generowanie nowej wiedzy wymaganej przez MSP. Szkolenie planistów MSP w zakresie formułowania potrzeb i rozumienia istniejących możliwości (np. big data).	niski	projekty badawczo-rozwojowe, ale część pracy powinna być finansowana przez państwa	grupa robocza HELCOM-VASAB ds. MSP we współpracy z planistami i naukowcami	długoterminowy, regularny ale wkład początkowy może pochodzić z projektów, podczas gdy zapotrzebowanie - od planistów	-
20	Narzędzia do pogłębionej oceny oddziaływań skumulowanych (opracowanie i testowanie)	średni	projekty badawczo-rozwojowe finansowane zewnętrznie	planiści, władze krajowe, naukowcy współpracujący razem	doraźne	
21	Modele bioekonomiczne (pomysł, opracowanie i testowanie)	średni	projekty badawczo-rozwojowe finansowane zewnętrznie	naukowcy, planiści, władze krajowe, naukowcy współpracujący razem	doraźne	-
22	Analiza roli MSP w kreowaniu długoterminowej odporności gmin nadmorskich na zmiany klimatu	średni	projekty badawczo-rozwojowe finansowane zewnętrznie	władze regionalne, planiści, władze krajowe, naukowcy współpracujące razem	doraźne	

Tabela 1. Tematy wymagające wsparcia publicznego na obecnym etapie morskiego planowania przestrzennego w Regionie Morza Bałtyckiego

Lp.	Zadanie	Priorytet <i>Wysoki/średni/ niski</i>	Środki finansowe <i>Projekty/państwa</i>	Strona odpowiedzialna <i>HELCOM-Vasab/ Władze krajowe/Planiści/Naukowcy</i>	Rodzaj realizacji <i>Doraźne/regularne/długo-terminowe</i>	Uwagi
23	Analiza sposobów dostosowania MSP do wyzwań związanych ze zmianami klimatycznymi	bardzo wysoki	budżety państwowe w połączeniu z funduszami UE (projekty)	grupa robocza HELCOM-VASAB ds. MSP	regularne zadanie grupy roboczej HELCOM-VASAB ds. MSP, od czasu otrzymania nowych danych (początkowy wkład może być na poziomie projektu)	-
24	Analiza wpływu polityk sektorowych i horyzontalnych na rozwój akwakultury	niski	budżety państwowe w połączeniu z funduszami UE (projekty)	władze krajowe odpowiedzialne za MSP oraz organy sektorowe	doraźne, ale planiści powinni być informowani	
25	Zwiększanie gotowości technologicznej w zakresie marikultury	średni	fundusze UE (projekty)	sektorowe władze krajowe	doraźne, ale planiści powinni być informowani	-
26	Katalog dobrych praktyk w zakresie łączenia błękitnego wzrostu i pojemności środowiska	bardzo wysoki	Projekty badawczo-rozwojowe, ale częściowo również organy krajowe	naukowcy jako główni specjaliści w zakresie korzyści i wpływu działalności morskich. Jednak planiści powinni być odpowiedzialni za wykorzystanie funduszy badawczych i przeniesienie tego modelu do praktyki planistycznej	ciągły rozwój dobrych praktyk	

Tabela 1. Tematy wymagające wsparcia publicznego na obecnym etapie morskiego planowania przestrzennego w Regionie Morza Bałtyckiego

Lp.	Zadanie	Priorytet <i>Wysoki/średni/ niski</i>	Środki finansowe <i>Projekty/państwa</i>	Strona odpowiedzialna <i>HELCOM-Vasab/ Władze krajowe/Planiści/Naukowcy</i>	Rodzaj realizacji <i>Doraźne/regularne/długo-terminowe</i>	Uwagi
27	Wsparcie dla wielofunkcyjnego wykorzystania obszarów pod energetykę (multi-use)	bardzo wysoki	budżety państwowe	kraje we wczesnym etapie wprowadzania morskich farm wiatrowych (w mniejszym stopniu Dania i Niemcy), ponieważ powinno to nastąpić jeszcze w etapie przed udzielaniem pozwoleń.	Doraźne	-
28	Nowe wizja/postrzeganie morskiego dziedzictwa kulturowego oparta na MSP (wypracowanie spójnego podejścia do wielofunkcyjnego wykorzystania podwodnego dziedzictwa kulturowego, przestrzennego podejścia do ochrony oraz uwzględnienia dziedzictwa niematerialnego)	średni	budżety państwowe	grupa robocza HELCOM-VASAB ds. MSP	regularne zadanie grupy roboczej HELCOM-VASAB ds. MSP, odkąd nowe dane będą dostępne	
29	Dobre praktyki w zakresie uwzględnienia zmian zachodzących w sektorze rybołówstwa w ramach MSP i zapewniania współistnienia rybołówstwa z innymi sektorami	wysoki	budżety państwowe	grupa robocza HELCOM-VASAB ds. MSP	regularne zadanie grupy roboczej HELCOM-VASAB ds. MSP, gdy nowe dane będą dostępne	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników dyskusji partnerów projektu Capacity4MSP

1. Interpretując te ustalenia można zauważyć:

- I. Zadania/tematy o wysokim priorytecie związane są z rozszerzeniem zakresu planowania przestrzennego na morzu i jego rozwojem. Obejmuje to otwarcie MSP na inne sektory i polityki, w szczególności o charakterze ekonomicznym (**ocena społeczno-gospodarczych konsekwencji przeznaczenia określonej przestrzeni morskiej na dany rodzaj użytkowania morza, wielofunkcyjne wykorzystanie obszarów morskich pod energetykę, łączenie kwestii błękitnego wzrostu i pojemności środowiska, podjęcie tematu restrukturyzacji rybołówstwa w ramach MSP i zabezpieczanie funkcjonowania rybołówstwa z innymi sektorami, integracja różnych typów danych np. danych dotyczących błękitnej gospodarki i danych środowiskowych itp.**), ale także pozyskiwanie i bliższe poznanie interesariuszy, którzy do tej pory byli mniej aktywni w MSP (**analiza wpływu społecznego MSP np. w jaki sposób alokacja przestrzeni morskiej przynosi korzyści różnym grupom społecznym, narzędzia do udostępniania danych i dyskusji pomiędzy planistami i interesariuszami, jak również sposoby i narzędzia do włączania lokalnych podmiotów w proces planistyczny**).
- II. Działania ważne dla powodzenia MSP, które zostały już zapoczątkowane ale powinny być kontynuowane np. analiza powiązań obszarów przyrodniczo cennych lub wsparcie gromadzenia nowych danych dla regionu Morza Bałtyckiego w zharmonizowany sposób .

III. Niemniej jednak można zauważyć nowe wyzwania dla MSP, które wymagają wspólnych intensywnych wysiłków: **monitorowanie zarządzania procesami MSP (ich spójności), monitorowanie/ocena wpływu MSP na inne polityki, a także analiza sposobów adaptacji MSP do zmian klimatu**. W tych przypadkach istniejące doświadczenia są niewielkie i należy je rozwijać i gromadzić.

2. W zakresie finansowania istnieje wiele oczekiwań związanych z zewnętrznymi funduszami unijnymi, zarówno dla projektów badawczych, jak i rozwojowych (typu INTERREG).

- I. Finansowanie powinno wesprzeć 10 z 12 najważniejszych tematów zawartych w raporcie podsumowującym.
- II. W kilku przypadkach projekty mogą być uzupełnione wewnętrznymi działaniami planistycznymi, które mogą być finansowane z budżetów krajowych. Takie działania mogą pomóc w przygotowaniu/identyfikacji narzędzi do udostępniania danych i dyskusji między planistami i zainteresowanymi stronami, **analizowania sposobów dostosowania MSP do zmiany klimatu, dobrych praktyk w zakresie łączenia błękitnego wzrostu i pojemności środowiska**.
- III. Tylko dwa tematy zostały uznane za pozostające w całości w zakresie odpowiedzialności finansowej władz krajowych: przekształcenie rybołówstwa w ramach MSP oraz zapewnienie współistnienia rybołówstwa z innymi sektorami i **wykorzystania wielofunkcyjnego obszarów dedykowanych pod energetykę**.

- IV. Interesującym spostrzeżeniem jest duża rola przypisana Forum Planistów w rozpowszechnianiu wyników projektów. Jest to nowy element w strukturze współpracy w rejonie Morza Bałtyckiego. Dotychczas rola ta była odgrywana głównie przez mające miejsce co dwa lata Forum MSP w Regionie Morza Bałtyckiego. Grupa robocza HELCOM-VASAB ds. MSP z uwagi na ograniczony czas i zasoby, a przede wszystkim inny profil działania nie zajmuje się tą działalnością.
3. Odpowiedzialność za opracowanie tematów została podzielona w zbalansowany sposób. Każdemu typowi lub poziomowi organu MSP przydzielono pewne zadania. Można jednak zauważyć trzy wzorce: tematy wymagające doradztwa przedstawicieli regionu Morza Bałtyckiego, te które mogą być realizowane na poziomie krajowym oraz pozostałe (największa grupa) wymagające wspólnych, spójnych wysiłków różnych podmiotów. Jedno zadanie zostało ukierunkowane na naukę.
- I. Program przyszłych zadań dla grupy roboczej HELCOM-VASAB ds. MSP (tj. współpracujących organów krajowych):
- Wzmocnienie zarządzania monitorowaniem procesów MSP;
 - Zainicjowanie prac nad analizą sposobów adaptacji MSP do zmian klimatycznych;
 - Rozpoczęcie prac nad transformacją rybołówstwa w ramach MSP i zapewnienie współistnienia rybołówstwa z innymi sektorami;
 - Zbieranie nowych danych dotyczących MSP w sposób zharmonizowany dla całego regionu Morza Bałtyckiego (podgrupa ekspertów ds. danych związanych z MSP regionu Morza Bałtyckiego w grupie roboczej HELCOM-VASAB);
- II. Zadania wymagające współpracy różnych podmiotów:
- Opracowanie narzędzi do udostępniania i omawiania danych pomiędzy planistami i interesariuszami, integracja różnych typów danych (Grupa robocza HELCOM-VASAB ds. MSP we współpracy z planistami i naukowcami).
 - Planiści wraz z naukowcami powinni opracować narzędzia oceniające społeczno-ekonomiczne konsekwencje alokacji przestrzeni morskiej.
 - Zarządzający procesami planistycznymi, we współpracy z przedstawicielami sektorów, powinni pracować nad dobrymi rozwiązaniami w zakresie wielofunkcyjnego użytkowania.
 - Planiści, władze regionalne i naukowcy powinni wspólnie opracować narzędzia pozwalające na włączenie lokalnych podmiotów w proces planistyczny.
 - Naukowcy wspierani przez planistów powinni analizować interakcje MSP związane z zrównoważonym rozwojem społecznym.
 - Planiści, władze krajowe i naukowcy powinni wspólnie kontynuować prace nad zapewnieniem i oceną spójności i ciągłości obszarów środowiskowo cennych.
- IV. Zadania krajowe:
- Wsparcie dla wykorzystania obszarów dedykowanych pozyskiwaniu energii przez wiele sektorów powinno być testowane i wdrażane przez kraje, które dopiero wdrażają wizję morskich farm wiatrowych, ponieważ powinno to nastąpić przed procesem uzyskania pozwoleń.

V. Zadanie naukowe:

- Dobrze rozwiązania w zakresie łączenia niebieskiego wzrostu i pojemności środowiska powinny zostać opracowane przez naukowców, ponieważ odgrywają oni kluczową rolę w określaniu korzyści i wpływu działalności morskich. Natomiast planiści powinni być odpowiedzialni za wykorzystanie funduszy na badania i wprowadzenie tego modelu do praktyki planistycznej.
4. Większość zadań wymagałaby regularnych i zorganizowanych działań. Znaczna część z tych działań powinna być aranżowana lub przynajmniej monitorowana przez grupę roboczą HELCOM-VASAB ds. MSP. Świadczy to o ogromnym znaczeniu tej grupy dla koordynacji planowania morskiego w regionie Morza Bałtyckiego i ogromne zaufanie do jej działań. W przypadkach, gdy zadania wymagają głównie działań doraźnych (mających na celu gromadzenie dobrych praktyk czy sprawdzonych analiz naukowych) postuluje się wykorzystanie koncepcji Community of Practise (belgijski przykład pracy poprzez konkretne obszary innowacyjne/ właściwe działania innowacyjne). Zapewnia to solidniejsze podstawy do pracy i mniejsze ryzyko pogorszenia wyniku projektu. W odniesieniu do sytuacji w regionie Morza Bałtyckiego, taka „wspólnota praktyk” może być utworzona przy Forum Planistów.
5. Luki związane najważniejszymi zadaniami. Wstępna lista braków dla wszystkich zidentyfikowanych zadań/tematów została przedstawiona w załączniku 2 do raportu podsumowującego projekt Capacity4MSP. Po dyskusjach z partnerami projektu zaproponowano środki zaradcze. Zostały one przedstawione w kolejnej tabeli. Instytucje proponowane jako odpowiedzialne za niwelowanie luk działają na poziomie UE albo na poziomie krajów bałtyckich. Wskazuje to na potrzebę kontynuacji

współpracy w zakresie MSP w regionie. Z poziomu regionu Morza Bałtyckiego, grupa robocza HELCOM-VASAB ds. MSP powinna pracować nad wyeliminowaniem luk za pomocą następujących środków:

- Niwelowanie niedoborów w zakresie monitoringu MSP poprzez stworzenie profesjonalnego panelu dyskusyjnego na temat monitoringu na poziomie bałtyckim. Wskazane byłoby nawiązanie współpracy z innymi sektorami.
- Niewystarczającą gotowość państw do pracy nad zapewnieniem spójności i ciągłości obszarów cennych ekologicznie można wzmocnić poprzez budowanie wspólnego zrozumienia między krajami na temat jej ważności (np. poprzez deklaracje ministerialne).
- Podgrupa ekspercka BSR MSP ds. danych powinna kontynuować prace dla MSP jako ważne forum wskazujące konkretne korzyści wynikające z udostępniania danych.
- Niewystarczające zaangażowanie polityczne w łączeniu błękitnego wzrostu i pojemności środowiska wymagałoby, aby HELCOM i VASAB wzmocniły współpracę między organami administracji a interesariuszami zajmującymi się środowiskiem i błękitną gospodarką gospodarką.
- Brak znaczących doświadczeń w zakresie restrukturyzacji rybołówstwa w ramach MSP oraz zapewnienia współistnienia rybołówstwa z innymi sektorami wymaga podjęcia działań przez grupę roboczą HELCOM-VASAB ds. MSP aby zapewnić tym pracom odpowiedni start (poprzez pokrycie kosztów transakcyjnych).

Tabela 2. Luki i środki zaradcze na aktualnym etapie rozwoju MSP w regionie Morza Bałtyckiego

Lp.	Zadanie	Priorytet <i>Wysoki/Średni/Niski</i>	Luki	
			<i>Istota</i>	<i>Środki zaradcze</i>
1	Narzędzia analizy przestrzennej pomagające planistom morskim ocenić możliwe konsekwencje społeczno-gospodarcze (pierwszorzędne, drugorzędne i trzeciorzędne, z wykorzystaniem efektu mnożnikowego) w przydzieleniu odpowiedniej przestrzeni morskiej na dany rodzaj użytkowania morza	Najwyższy priorytet	Istotne różnice między krajami i różne metody planowania	Istnieje potrzeba przeprowadzenia ogólnounijnej debaty na temat społeczno-gospodarczych skutków MSP w ramach różnych wydarzeń. Należy podkreślić potrzebę poruszania tego tematu przez krajowe MSP.
2	Katalog dobrych praktyk - jak MSP powinno radzić sobie z wykorzystaniem przestrzeni na użytek wielu funkcji (multiuse)	Wysoki	Istotne różnice między krajami i brak znaczącego doświadczenia	Zaangażowanie polityczne na rzecz wykorzystania jednej przestrzeni wielofunkcyjnie może zostać zagwarantowane przez Komisję Europejską i Parlament Europejski. Zbiór doświadczeń wymagałaby działań pilotażowych finansowanych na poziomie UE.
3	Monitorowanie procesów MSP (ich spójności), wyników i monitorowanie/ocena wpływu MSP na inne polityki	Najwyższy priorytet	Teoretyczne podstawy funkcjonują, ale należy je pogłębiać oraz przedsięwziąć dalsze badania i analizy, ponieważ ta część wydaje się niedostatecznie przygotowana.	UE powinna finansować projekty badawczo-rozwojowe dotyczące testowania różnych koncepcji monitorowania MSP. Grupa robocza HELCOM-VASAB ds. MSP odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu profesjonalnej dyskusji na temat monitoringu na poziomie bałtyckim. Nawiązanie współpracy z innymi sektorami byłoby bardzo pomocne.
4	Sposoby i narzędzia służące włączaniu lokalnych podmiotów w proces MSP	Wysoki	Brak wystarczającego doświadczenia. Różnice w strategiach angażowania interesariuszy w poszczególnych krajach (problem kosztów i presji czasowej). Różne kultury oraz wzorce planowania.	Komisja Europejska i Parlament Europejski powinny objąć przewodnictwo polityczne w realizacji tego tematu.
5	Analiza interakcji związanych ze zrównoważeniem społecznym (w jaki sposób przydział przestrzeni morskiej przynosi korzyści różnym grupom społecznym na lądzie)	Najwyższy priorytet		

Tabela 2. Luki i środki zaradcze na aktualnym etapie rozwoju MSP w regionie Morza Bałtyckiego

Lp.	Zadanie	Priorytet <i>Wysoki/Średni/Niski</i>	Luki	
			<i>Istota</i>	<i>Środki zaradcze</i>
6	Analiza spójności i ciągłości obszarów ekologicznie cennych w celu ich zachowania/wzmocnienia	Wysoki	Niewystarczająca wiedza i doświadczenia w połączeniu z różnymi priorytetami w poszczególnych krajach w zakresie znaczenia tego zagadnienia	Wiodąca rola grupy roboczej HELCOM-VASAB ds. MSP w budowaniu wspólnego zrozumienia między krajami powinna być kontynuowana.
7	Wsparcie dla gromadzenia nowych danych w sposób zharmonizowany regionalnie i zgodnie z harmonogramem wypracowanym w grupie roboczej HELCOM-VASAB (kontynuacja)	Wysoki	Niewystarczające zasoby i różne sposoby zarządzania danymi w poszczególnych krajach	Podgrupa ekspercka ds. wymiany danych w regionie Morza Bałtyckiego powinna nadal stanowić ważne forum wymiany danych planistycznych.
8	Więcej przydatnych narzędzi do udostępniania i omawiania danych między planistami i interesariuszami, integracja różnych typów danych (gospodarcze, biologiczne, planistyczne, presji, itp.)	Wysoki	Brak przekonującego doświadczenia, że nowe narzędzia usprawniają proces dla interesariuszy. Brak zaufania, że dzielenie się danymi przynosi więcej korzyści niż kosztów	Planiści morscy powinni mieć dużo większy wpływ na to, jak i jakie dane są generowane, także z wykorzystaniem nowoczesnych technologii.
9	Analiza sposobów dostosowania MSP do zmian klimatycznych	Najwyższy priorytet	Brak wystarczającego doświadczenia	Komisja Europejska i Parlament Europejski powinny przejąć inicjatywę realizacji tego tematu
10	Dobre praktyki w zakresie łączenia błękitnego wzrostu i pojemności środowiska	Najwyższy priorytet	Niewystarczające zaangażowanie polityczne i brak wiedzy.	Potrzeba politycznego zaangażowania na poziomie HELCOM i VASAB w celu wzmocnienia współpracy między podmiotami i organami ds. środowiska i błękitnej gospodarki
11	Wsparcie dla wielofunkcyjnego wykorzystania obszarów pod energetykę	Najwyższy priorytet	Brak bałtyckiej czy europejskiej wizji energetycznej lub zobowiązania politycznego w tej kwestii	Zaangażowanie polityczne na rzecz wykorzystania jednej przestrzeni przez wiele podmiotów może zostać zagwarantowane przez Komisję Europejską i Parlament Europejski
12	Dobre praktyki w zakresie obsługi przekształcania rybołówstwa w ramach MSP oraz zapewniania współistnienia rybołówstwa z innymi sektorami	Wysoki	Brak wystarczających doświadczeń	Potrzeba przywództwa grupy roboczej HELCOM-VASAB w celu zapewnienia odpowiedniego rozwoju/ zainicjowania działań

Narzędzia ukierunkowane na politykę

Ta część raportu podsumowującego pełni głównie funkcję informacyjną dla programów finansowania UE na temat tego, jakie narzędzia są niezbędne do wzmocnienia morskiego planowania przestrzennego regionu Morza Bałtyckiego w przyszłości.

W ramach projektu Capacity4MSP zidentyfikowano potrzebę i wskazano kierunki rozwoju narzędzi wspierających w zakresie zadań o najwyższym priorytecie. Takie narzędzia powinny wzmocnić i poprawić wdrażanie i rozwój zadań priorytetowych dla przyszłego sukcesu MSP regionu Morza Bałtyckiego.

Potrzeby i kierunki zostały zidentyfikowane w trakcie dialogu pomiędzy planistami i ekspertami MSP, w szczególności partnerami projektu i przedstawicielami organizacji stowarzyszonych w projekcie Capacity4MSP. Wskazano, że tylko kilka zadań o najwyższym priorytecie wymaga przygotowania nowych narzędzi, natomiast dla niektórych z nich dostosowane powinny być narzędzia już istniejące. Dla niektórych z zadań opracowanie nowych narzędzi wydaje się być wstępne. Zbiorcze zestawienie zostały przedstawione w tabeli 3.



Tabela 3. Narzędzia

Lp.	Zadania o najwyższym priorytecie	Potrzeby i kierunki rozwoju narzędzi politycznie zorientowanych <i>Wysoki/Średni/Niski</i>
1	Narzędzia analizy przestrzennej pomagające planistom morskim ocenić możliwe konsekwencje społeczno-gospodarcze (pierwszorzędne, drugorzędne i trzeciorzędne, z wykorzystaniem efektu mnożnikowego) w przydzieleniu odpowiedniej przestrzeni morskiej na dany rodzaj użytkowania morza.	Istniejące narzędzia, takie jak przestrzenna analiza korzyści ekonomicznych, rentowność przestrzenna obszarów morskich, mnożniki przestrzenne obszarów morskich (oparte na macierzach wejścia-wyjścia) stanowią interesujący punkt odniesienia. Narzędzia te powinny być jednak stosowane ostrożnie, np. efekty mnożnikowe są zazwyczaj bardzo trudne do oceny, a analiza wpływu jest tylko jednym z wielu elementów w procesie podejmowania decyzji dotyczących MSP. Kierunki rozwoju: • narzędzia powinny lepiej ujawniać kompromisy między sposobami użytkowania (tj. ekonomiczne skutki przeznaczenia większej powierzchni na jeden sposób użytkowania kosztem innego) oraz efekty synergii między sposobami użytkowania. • istnieje potrzeba lepszego rozróżnienia działalności morskiej i lądowej w danych EUROSTAT (np. turystyka morska w porównaniu z turystyką lądową).
2	Monitorowanie procesów MSP (ich spójność), wyników i monitorowanie/ocena wpływu na inne polityki	Nie ma potrzeby tworzenia nowych narzędzi. Istniejące narzędzia powinny być testowane i weryfikowane przez różne kraje. Doświadczenia te należy omówić i poddać szerokiej dyskusji w gronie ekspertów i praktyków oraz stworzyć katalog najbardziej obiecujących narzędzi monitoringu. Każdy z krajów będzie wybierał z tego katalogu najbardziej odpowiednie narzędzia. Dlatego kluczowym zadaniem jest zapewnienie ram do oceny a nie wspólne tworzenie konkretnych narzędzi w rejonie Morza Bałtyckiego. Oczekiwane cechy potencjalnych narzędzi: • łatwość stosowania; • spójność w czasie; • przedstawienie ogólnego punktu widzenia (jeden wskaźnik pozytywny, drugi negatywny); • łatwość przekazywania wyników.
3	Analiza interakcji związanych ze zrównoważonym rozwojem społecznym (w jaki sposób alokacja przestrzeni morskiej przynosi korzyści różnym grupom społecznym na lądzie)	Istnieją pewne obiecujące narzędzia, takie jak mapy natężenia 'heat maps', służące do pomiaru emocjonalnej więzi z morzem oraz różne wskaźniki mierzące uczciwość procesu planowania morskiego. Jednak najważniejszym zadaniem (przed dopracowaniem narzędzi) jest uczynienie zrównoważonego rozwoju społecznego bardziej konkretnym celem MSP. Kierunki rozwoju narzędzi: • Kto korzysta jest ważniejsze niż mierzenie korzyści i strat wynikających z planu morskiego. • Ocena oddziaływania terytorialnego/ocena zrównoważonego rozwoju powinny być rozszerzone o różne aspekty społeczne.

Tabela 3. Narzędzia

Lp.	Zadania o najwyższym priorytecie	Potrzeby i kierunki rozwoju narzędzi politycznie zorientowanych <i>Wysoki/Średni/Niski</i>
4	Analiza sposobów dostosowania MSP do zmian klimatycznych	Istniejące narzędzia, takie jak <i>Symphony</i>, <i>Baltic Sea Impact Index Tool</i> i <i>PlanWise4Blue</i> mają podobne ograniczenia, ponieważ analizują jedynie odporność i migrację. Narzędzia te są bardzo pomocne, ale nie dostarczają nowych informacji w odniesieniu do adaptacji do zmian klimatu. Kierunki rozwoju narzędzi: • opracowanie modelu, który przewiduje zmiany w ekosystemie, jakich należy się spodziewać w przypadku uodpornienia obszarów na zmiany klimatu; • należy rozwijać bazę wiedzy na temat istniejących narzędzi, np. wykazywać ich mocne strony a także ograniczeń.
5	Dobre praktyki w zakresie łączenia błękitnego wzrostu i pojemności środowiska	Narzędzia sektorowe nie obejmują wszystkich aspektów pojemności środowiskowej, a narzędzia do oceny oddziaływania skumulowanego powinny być ulepszone i szerzej stosowane. Kierunki rozwoju narzędzi: • należy dokładniej oceniać czas trwania oddziaływania - jak długo ono trwa. • należy uwzględnić dziedzictwo kulturowe oraz inne walory turystyczne. • należy uwzględnić dodatkowe informacje na temat hałasu, wydobycia piasku, oddziaływania odpadów morskich na pojemność środowiskową. • należy wziąć pod uwagę porównanie oddziaływań ląd vs morze (nagromadzenia składników odżywczych, energia). • należy ulepszać sposób przedstawiania wyników różnych oddziaływań. • należy uwzględnić pozytywny wpływ rozwiązań środowiskowych. • należy poprawić jakość danych, branych pod uwagę przy opracowaniu ocen
6	Wsparcie dla wielofunkcyjnego wykorzystania obszarów pod energetykę	Istniejące narzędzia: podejście <i>MUSES DABI</i>, ocena podejścia <i>MULTI-FRAME</i>, <i>SOMOS Risk Assessment Framework</i>, <i>Community of Practice</i> i <i>UNITED</i> są w fazie testów służących potwierdzenia założeń koncepcji. Mają one poważne braki związane z systemem planowania i prawodawstwem (kto i w jaki sposób decyduje o wielofunkcyjnym użytkowaniu, dobrowolny czy obowiązkowy ma być charakter wielofunkcyjnego użytkowania przestrzeni, problem nakładania się zezwoleń, sposób wdrażania wielofunkcyjnego wykorzystywania przestrzeni w MSP, wyzwania techniczne, np. jakie narzędzia poławowe są odpowiednie, kwestia kwot). Kierunki rozwoju narzędzi: • usuwanie luk i udoskonalanie/testowanie istniejących narzędzi; • skoncentrowanie się na formach/narzędziach zaangażowania niezbędnych do ułatwienia „tworzenia” wielofunkcyjnej przestrzeni oraz na platformach komunikacyjnych służących do informowania o korzyściach płynących z wielofunkcyjnego wykorzystywania jednej przestrzeni przez wielu użytkowników.



EUROPEAN
REGIONAL
DEVELOPMENT
FUND



www.capacity4msp.eu

Jako platforma projektów współfinansowanych w ramach programu Interreg BSR, Capacity4MSP ma na celu wzmocnienie potencjału podmiotów planowania przestrzennego, polityków i decydentów poprzez zintensyfikowane dialogu i wzmocnienie zdobytej wiedzy w zakresie planowania przestrzennego obszarów morskich. Capacity4MSP opiera się na wynikach obecnych i niedawno zakończonych projektów dot. planowania morskiego oraz trwających procesów planowania przestrzennego na morzu w Regionie Morza Bałtyckiego.

Od czerwca 2020 roku platforma projektowa ma status flagowej Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego w ramach Planowania Przestrzennego.

Czas trwania:	1 sierpnia 2019 – 30 March 2022
Budżet projektu:	€ 1,089,272.50
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	€ 909,950.00
Europejski Instrument Sąsiedztwa oraz budżet Rosji	€ 179,322.50
Wkład własny:	€ 192,695.88



Partnerzy



Swedish Agency
for Marine and
Water Management



Praca naukowa finansowana ze środków finansowych na naukę w latach 2018-2020 przyznanych na realizację projektu międzynarodowego współfinansowanego/